EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 10. 2024
COM(2024) 427 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa o operáciách humanitárnej pomoci Európskej únie financovaných v roku 2023

OBSAH

Úvod 2

Globálny kontext, v rámci ktorého sa poskytuje pomoc 2

Poskytnutie primeranej a účinnej humanitárnej pomoci postihnutému obyvateľstvu 5

Prehľad všetkých externých posudkov, ktoré boli realizované v rámci konkrétnych operácií ..8

Úvod

V tejto správe sa uvádzajú hlavné činnosti a výsledky politík Únie v oblasti humanitárnej pomoci, ktoré sa v roku 2023 realizovali prostredníctvom Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EÚ (GR ECHO). Správa je vypracovaná podľa článku 19 nariadenia Rady (ES) č. 1257/96 z 20. júna 1996 o humanitárnej pomoci, v ktorom sa od Komisie vyžaduje, aby predložila Európskemu parlamentu a Rade výročnú správu spolu so zhrnutím týkajúcim sa operácií, ktoré boli v priebehu predchádzajúceho roka financované.

GR ECHO je poverené úlohou **pomáhať zachraňovať a zachovať život, zabraňovať ľudskému utrpeniu a zmierňovať ho a chrániť integritu a ľudskú dôstojnosť obyvateľstva zasiahnutého prírodnými nebezpečenstvami alebo človekom spôsobenými katastrofami** vyskytujúcimi sa v EÚ alebo mimo nej. V rámci tohto spoločného zastrešujúceho cieľa GR ECHO pôsobí jednak ako poskytovateľ humanitárnej pomoci a subjekt reakcie na núdzové situácie EÚ a takisto ako koordinátor a sprostredkovateľ operácií civilnej ochrany na úrovni EÚ prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany, ktorý v značnej miere pôsobí mimo EÚ s cieľom rýchlo poskytnúť núdzovú pomoc a humanitárnu pomoc v čase krízy, a teda dopĺňa činnosti GR ECHO v oblasti humanitárnej pomoci, ako sú opísané v tomto dokumente. Činnosti GR ECHO prispievajú k realizácii politických priorít Komisie, ktorými sú silnejšia Európa vo svete, Európska zelená dohoda a podpora európskeho spôsobu života.

EÚ zabezpečuje prostredníctvom GR ECHO humanitárnu pomoc ľuďom v núdzi na celom svete, a to na základe humanitárnych zásad **ľudskosti, nestrannosti, nezávislosti a neutrality** – zakotvených v článku 214 Zmluvy o fungovaní Európskej únie –, ako aj v Európskom konsenze o humanitárnej pomoci [1]. Humanitárna pomoc EÚ sa rozdeľuje s cieľom pomáhať osobám v najväčšej núdzi bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, náboženské vyznanie, pohlavie, etnický pôvod alebo politickú príslušnosť. Osobitne sa zameriava aj na potreby žien, detí, starších osôb, chorých a osôb so zdravotným postihnutím[2].

Globálny kontext, v rámci ktorého sa poskytuje pomoc

V roku 2023 sa vyskytli významné humanitárne výzvy v dôsledku útočnej vojny Ruska voči Ukrajine, eskalujúcej situácie na Blízkom východe, najmä v Palestíne, pokračujúcich konfliktov v Sudáne či dlhotrvajúcich kríz v regióne Sahel. EÚ poskytla Ukrajine značnú podporu, pričom od februára 2022 uskutočnila operácie humanitárnej pomoci v celkovej výške 785 miliónov EUR. Okrem toho v roku 2023 dosiahla rekordnú úroveň celosvetová potravinová neistota, pričom päť krajín čelí potenciálnemu hladomoru a Palestína[3] zažíva najvážnejšiu potravinovú krízu za posledné obdobie.

Silné výzvy v globálnom humanitárnom prostredí v dôsledku dlhotrvajúcich kríz, zmeny klímy, nepredvídaných katastrof, ako aj vypuknutia nákaz viedli k ďalšiemu **zhoršeniu humanitárnej situácie** aj v mnohých iných častiach sveta, čo viedlo k **bezprecedentnej úrovni humanitárnych potrieb.** V najnovšom globálnom humanitárnom prehľade 2023 Úradu Organizácie Spojených národov (OSN) pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA) [4] sa odhadovalo, že na konci roka 2023 si vyžadovalo humanitárnu pomoc a ochranu 363,3 milióna ľudí, čo je od roku 2022 nárast o 11,4 %. Finančné prostriedky však nedokázali pokryť rastúce potreby. Medzera vo financovaní medzi humanitárnymi

[1] Spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, Európskeho parlamentu a Európskej komisie (2008/C 25/01).
[2] V súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorého je EÚ zmluvnou stranou.
[3] Toto označenie Palestíny nemožno vykladať ako uznanie Palestínskeho štátu a nie sú ním dotknuté pozície jednotlivých členských štátov k tejto otázke.
[4] *Global Humanitarian Overview 2023* (Globálny humanitárny prehľad 2023), aktualizácia z decembra (prehľad situácie k 31. decembru 2023 | OCHA (unocha.org).

potrebami a dostupnými zdrojmi stúpla z 18,3 miliardy USD v roku 2022 na deficit 27,7 miliardy USD koncom roka 2023 [5].

Poskytovanie humanitárnej pomoci je naďalej náročné z dôvodu **nepredvídateľnosti, nestability a neistoty**, čo predstavuje pre subjekty v oblasti humanitárnej pomoci značné riziko. Obmedzenia prístupu bránia poskytovaniu humanitárnej pomoci z dôvodu **obmedzeného alebo zamietnutého prístupu** k ľuďom v núdzi a komplikujú vykonávanie potrebných kontrolných opatrení, ako je monitorovanie na mieste a posudzovanie potrieb. Riziká a zložitosť poskytovania humanitárnej pomoci ďalej zvyšuje narastajúce **porušovanie medzinárodného humanitárneho práva (MHP)**.

Napriek týmto **výzvam** sa Komisii **podarilo dosiahnuť svoje ciele** v súlade s prioritami a kľúčovými činnosťami uvedenými v oznámení Komisie o humanitárnej činnosti EÚ: nové výzvy, rovnaké zásady, ktoré bolo prijaté v marci 2021[6]. **EÚ zostala kľúčovým poskytovateľom humanitárnej pomoci na svete**, ktorý zabezpečuje humanitárnu pomoc v 114 krajinách [7] podľa určitých zásad a potrieb, pričom pokrýva podiel 9,4 % z celkového financovania mobilizovaného v rámci celosvetového systému humanitárnej pomoci [8]. Cieľom EÚ je zabezpečiť, aby boli k dispozícii finančné prostriedky na pomoc čo najväčšiemu počtu ľudí v núdzi v čo najväčšom počte krajín a aby sa zaistila rýchla, účinná a komplexná reakcia. Dôležitú podporu v tomto smere poskytuje sieť GR ECHO v teréne (50 úradov v 40 krajinách s približne 430 národnými a medzinárodnými zamestnancami). Pôvodný rozpočet na humanitárnu pomoc na rok 2023 bol stanovený na **1 643 miliónov EUR** [9]. Počas roka došlo k niekoľkým zvýšeniam rozpočtu [10] z týchto zdrojov:

- rezerva na solidaritu a núdzovú pomoc (SEAR) na pokrytie niekoľkých kríz vrátane situácie na Ukrajine a zhoršenia potravinovej neistoty na celom svete (579,3 milióna EUR),
- presuny, posilnenie a prerozdelenie prostriedkov v nástrojoch okruhu VI na riešenie zložitých kríz v Palestíne, Arménsku alebo Čade (69,7 milióna EUR),
- *Virement Aide Humanitaire* (VAH – článok 30 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách); prostriedky pridelené pre Mauritániu (2,7 milióna EUR),
- vonkajšie pripísané príjmy z členských štátov (5,4 milióna EUR).

Konečný **rozpočet na humanitárnu pomoc na rok 2023** dosiahol výšku **2 421,8 milióna EUR**, čo Komisii umožnilo zasahovať nielen v rozsiahlych humanitárnych krízach – ako je Ukrajina, Sýria, Palestína alebo Sudán –, ale aj v zabudnutých krízach, pričom na takéto krízy vyčlenila 17 % [11] svojho pôvodného rozpočtu na rok 2023 (286 miliónov EUR) [12]. Rozpočtové prostriedky pridelené na hlavné krízy, na ktoré sa vzťahovali činnosti Komisie v roku 2023, sa uvádzajú v prílohe I.

---

[5] *Global Humanitarian Overview 2022* (Globálny humanitárny prehľad 2022), aktualizácia z decembra (prehľad situácie k 31. decembru 2022 | OCHA (unocha.org).

[6] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o humanitárnej činnosti EÚ: nové výzvy, rovnaké zásady. COM(2021) 110 final.

[7] Vývoj tejto sumy je čiastočne spôsobený zmenou metodiky v nadväznosti na úpravy na stránke UNFTS.

[8] *UN Financial Tracking System* (Systém OSN na sledovanie finančných tokov), *Global Funding Overview Summary 2023* (Súhrnný prehľad financovania na celom svete za rok 2023).

[9] Táto suma nezahŕňa výdavky na podporu (rozpočtové riadky BA). Spolu s týmito výdavkami dosahovala pôvodná suma na celý nástroj v roku 2023 výšku 1 654,8 milióna EUR.

[10] Nad rámec tohto zvýšenia bolo mobilizovaných 121,7 milióna EUR z prevádzkovej rezervy.

[11] V porovnaní s pôvodným rozpočtom vo výške 1 687 miliónov EUR, ktorý predstavuje počiatočný rozpočet (1 643 miliónov EUR) plus počiatočnú operačnú rezervu (122 miliónov EUR) mínus prostriedky na pripravenosť na katastrofy (78 miliónov EUR). Pôvodný rozpočet vyčlenený na zabudnuté krízy by predstavoval 17,5 % uvedeného rozpočtu.

[12] Ide o závažné a zdĺhavé krízy, ktoré nepriťahujú pozornosť médií a v prípade ktorých je úroveň medzinárodnej pomoci postihnutému obyvateľstvu nedostatočná, napríklad kríza na Haiti alebo kríza Rohingov.

Hlavné činnosti v rôznych regiónoch sveta možno zhrnúť takto:

- **Juhovýchodná Európa, východné susedstvo a Turecko:** Humanitárna činnosť v regióne bola naďalej výrazne poznačená útočnou vojnou Ruska voči Ukrajine a zahŕňala rôzne sektory vrátane prípravy na zimu, peňažnej pomoci, ochrany, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania. Komisia v roku 2023 vyčlenila pre Ukrajinu 300 miliónov EUR na riešenie okamžitých humanitárnych potrieb, ktoré sa týkajú viac ako 17,6 milióna ľudí v núdzi. Okrem toho sa sprístupnilo 20 miliónov EUR na núdzovú pomoc na riešenie potrieb ukrajinských utečencov, ktorí utiekli do Moldavska, ako aj potrieb ich hostiteľských komunít. V Turecku Komisia poskytla 78,2 milióna EUR[13] na podporu zraniteľných utečencov aj tureckého obyvateľstva postihnutého dvoma zemetraseniami vo februári 2023. Navyše v súlade so stratégiou prepojenia medzi humanitárnou oblasťou a rozvojom sa v júli 2023 podarilo úspešne odovzdať núdzovú záchrannú sociálnu sieť (ESSN) z financovania humanitárnej pomoci do oblasti financovania rozvojovej pomoci v rámci GR NEAR.
- **Východná a južná Afrika:** Región naďalej sužovali konflikty, vysídľovanie obyvateľstva, epidémie a extrémne poveternostné podmienky (napríklad dlhotrvajúce záplavy a suchá v širšej oblasti Afrického rohu alebo intenzívne cyklónové obdobie najmä na Madagaskare, v Malawi a Mozambiku). Výrazne sa zhoršujúca humanitárna situácia v mnohých krajinách, ako je Sudán, Konžská demokratická republika (KDR), Africký roh (Somálsko, Etiópia, Keňa), Južný Sudán, Uganda, Burundi alebo Mozambik, viedla k všeobecnej potravinovej neistote a k strate živobytia. Komisia takisto zmobilizovala dodatočné zdroje na riešenie dôsledkov konfliktu v Sudáne, ktorý sa začal v apríli 2023 a vyvolal najväčšiu krízu vysídľovania na svete, ako aj humanitárnu krízu, ktorá má vplyv na širší región. Pôvodný rozpočet vo výške 330,7 milióna EUR sa zvýšil na vyše 595,02 milióna EUR s cieľom riešiť tieto a ďalšie naliehavé humanitárne potreby v tomto regióne.
- **Blízky východ:** Po teroristickom útoku na Izrael 7. októbra 2023, následnom konfliktu v Gaze a z toho vyplývajúcom vysídlení väčšiny palestínskeho obyvateľstva žijúceho v Gaze (1,7 milióna ľudí) Komisia štvornásobne zvýšila svoju humanitárnu pomoc Palestíne na viac než 100 miliónov EUR[14] s cieľom riešiť najzákladnejšie potreby Palestínčanov. Komisia pokračovala aj v riešení potrieb obyvateľstva v Sýrii, ktoré sa ešte zhoršili v dôsledku zemetrasení vo februári 2023, a poskytla pomoc vo výške viac než 182 miliónov EUR (t. j. dodávky potravín, liekov, čistej vody, núdzového prístrešia, ochrany a vzdelávania v núdzových situáciách). V Jordánsku a Libanone bolo na podporu sýrskych utečencov a zraniteľných hostiteľských komunít vyčlenených viac ako 79 miliónov EUR.
- **Západná a stredná Afrika:** Komisia vyčlenila viac než 181,5 milióna EUR zo svojho pôvodného rozpočtu na riešenie potravinovej neistoty a podvýživy spôsobených najmä konfliktom a na riešenie viacsektorových potrieb vnútorne vysídlených osôb, zabezpečenie prepravy zamestnancov a tovaru a podporu pripravenosti na katastrofy v krajinách Sahelu, v oblasti Čadského jazera, v severozápadnom a juhozápadnom Kamerune, v severozápadnej Nigérii a v Stredoafrickej republike. Došlo k zvýšeniu finančných prostriedkov, najmä na riešenie potravinovej neistoty, výsledkom ktorého bol konečný rozpočet pre tento región vo výške viac ako 279,3 milióna EUR.
- **Severná Afrika, Irak a Arabský polostrov:** Komisia vyčlenila 143 miliónov EUR na riešenie potrieb vysídleného obyvateľstva a utečencov postihnutých konfliktom v severnej Afrike (Líbya, Egypt a Alžírsko – západosaharskí utečenci) a Iraku, ako aj osôb postihnutých konfliktom v Jemene, pričom uvedená suma pokrývala viacsektorovú pomoc v oblastiach ako voda, sanitácia a hygiena, potraviny a výživa,

(13) Táto suma zahŕňa prostriedky z prerozdelených prostriedkov, z tureckého plánu vykonávania humanitárnej pomoci z roku 2023 a zo súboru nástrojov pre núdzové situácie.

(14) Vrátane 92,5 milióna EUR z plánu vykonávania humanitárnej pomoci a 10 miliónov EUR mobilizovaných prostredníctvom európskej kapacity humanitárnej reakcie.

vzdelávanie v núdzových situáciách, zdravotná starostlivosť vrátane duševného zdravia a psychologickej podpory, integrovaná reakcia v oblasti ochrany, právna pomoc (občianska dokumentácia) a intervencie poskytovania prístrešia. Dodatočné financovanie, najmä na posilnenie reakcie na konflikt v Jemene, umožnilo dosiahnuť konečnú výšku 183,12 milióna EUR finančných prostriedkov pridelených tomuto regiónu.

- **Ázia a Tichomorie:** Komisia vyčlenila na tento región v roku 2023 viac než 258,59 milióna EUR, pričom sa zamerala najmä na rastúce humanitárne potreby obyvateľstva v Afganistane (najmä žien a dievčat, ktorých práva a príležitosti boli dočasným vedením Talibanu ešte viac obmedzené) a na riešenie rastúcich humanitárnych potrieb v súvislosti s mnohostrannou krízou v Mjanmarsku/Barme vrátane núteného vysídľovania do susedných krajín, najmä do Bangladéša. Po intenzívnych záplavách bola poskytnutá podpora Pakistanu a riešili sa aj potreby vyplývajúce z prírodných katastrof, ako aj z konfliktu na ostrove Mindanao na Filipínach. Komisia sa zaoberala humanitárnymi dôsledkami tropických cyklón a sucha, ktoré postihli viacero tichomorských ostrovov.
- **Severná a Južná Amerika a Karibik:** Činnosti Komisie sa zamerali na poskytovanie pomoci ľuďom postihnutým dôsledkami vnútornej a regionálnej krízy vo Venezuele, ozbrojeného konfliktu v Kolumbii, zložitej krízy na Haiti, všadeprítomného organizovaného násilia v Strednej Amerike, Mexiku a Ekvádore. Riešili sa humanitárne potreby vysídlených osôb na celom kontinente, vplyv prírodných a klimatických katastrof a akútna potravinová neistota a podvýživa a poskytovala sa podpora na pripravenosť na katastrofy. Komisia pôvodne vyčlenila na tento región viac ako 81 miliónov EUR, pričom táto suma sa na konci roka zvýšila na 152,82 milióna EUR.

Komisia spolupracuje s **približne 220 partnermi** (z ktorých 118 bolo financovaných prostredníctvom zmlúv podpísaných v roku 2023 – zoznam je uvedený v prílohe II). 45,9 % prostriedkov na rok 2023 bolo rozdelených mimovládnym organizáciám (MVO), 43,3 % agentúram OSN, 10,6 % medzinárodným organizáciám a 0,2 % vládnym organizáciám.

Poskytnutie primeranej a účinnej humanitárnej pomoci postihnutému obyvateľstvu

V záujme **presadzovania multilateralizmu a celosvetového poriadku založeného na pravidlách** Komisia aktívne pokračovala v humanitárnej podpore a rozvoji politiky na európskej a celosvetovej úrovni, pričom pracovala na prioritách vymedzených v oznámení o humanitárnej činnosti EÚ [15]. Dosiahol sa značný pokrok pri plnení záväzkov prijatých na základe tzv. **veľkej dohody** [16], najmä pokiaľ ide o financovanie kvality, hotovosti a lokalizácie. Pokračovalo sa v poskytovaní príspevkov do združených finančných prostriedkov podľa jednotlivých krajín [17] s cieľom ďalej podporovať lokalizáciu a menej účelovo viazané financovanie. Zaviedol sa model dlhodobejších **programových partnerstiev** [18], ktorý podporuje prístupy spoločného strategického záujmu, pričom v roku 2023 sa začala činnosť12 nových programových partnerstiev. Okrem toho sa Komisia zasadzovala za podstatne posilnené úsilie v rámci humanitárneho financovania a lepšie rozdelenie zodpovednosti medzi poskytovateľmi humanitárnej pomoci vrátane členských štátov EÚ. V tejto súvislosti Rada EÚ v máji 2023 prijala dobrovoľný cieľ a vyzvala členské štáty a iných darcov, aby na humanitárnu pomoc venovali 0,07 % svojho hrubého národného dôchodku.

[15] COM(2021) 110 final, pozri poznámku pod čiarou č. 5.
[16] *The Grand Bargain* (Veľká dohoda).
[17] Ukrajina, Afganistan, Južný Sudán a Venezuela.
[18] *Programmatic Partnerships* (Programové partnerstvá).

Pokiaľ ide o **politiku logistiky humanitárnej pomoci** [19], Komisia pokračovala v podpore strategického, prierezového prístupu k dodávateľskému reťazcu, ktorý sa v záveroch Rady (9282/23) [20] vyzdvihuje ako kľúčový v záujme odstránenia medzery vo financovaní. V hodnotiacej štúdii dokončenej v roku 2023 [21] sa potvrdila hodnota tejto stratégie a odporučilo sa pokračovať v nej. V roku 2023 pokračovala odborná príprava humanitárnych partnerov, podpora osvedčených postupov, zvyšovanie informovanosti na vysokej úrovni a operačné usmerňovanie (v oblasti humanitárnej logistiky). Témou sa zaoberalo aj Európske humanitárne fórum (EHF) 2023.

V roku 2023 sa naďalej rozvíjali operačné nástroje **európskej kapacity humanitárnej reakcie** [22], ktoré pomáhajú Komisii podporovať partnerov a uľahčovať humanitárnu pomoc, dodávať humanitárny tovar a prepravovať humanitárnych pracovníkov do ťažko dostupných oblastí, kde by inak nebolo možné pomoc poskytnúť. V roku 2023 európska kapacita humanitárnej reakcie reagovala na 16 kríz, ktoré postihli 15 krajín [23], pričom na rozvoj a nasadenie svojich kapacít a služieb vyčlenila 56,58 milióna EUR. Konkrétne:

- Uskutočnilo sa 85 letov humanitárneho leteckého mosta EÚ do deviatich krajín, pri ktorých sa prepravilo vyše 3 880 ton humanitárnych zásob.
- Prostredníctvom letov humanitárnej pomoci EÚ do siedmich krajín sa prepravilo vyše 490 ton a 19 400 humanitárnych pracovníkov.
- Partnerom bolo darovaných vyše 840 ton zo zásob európskej kapacity humanitárnej reakcie v hodnote viac než 4,4 milióna EUR.

Komisia v plnej miere využila svoj **súbor nástrojov pre núdzové situácie**, ktorý pozostáva z nástroja pre reakcie na akútne núdzové situácie veľkého rozsahu (ALERT), nástroja na boj proti epidémiám, nástroja pre reakcie malého rozsahu a pohotovostného fondu na zmiernenie následkov katastrof (DREF), pričom poskytla prvú líniu núdzovej humanitárnej pomoci vo výške 44,5 milióna EUR na nepredvídané udalosti po celom svete. Niekoľko príkladov pridelenia finančných prostriedkov:

- 18-krát bol aktivovaný nástroj pre reakcie malého rozsahu, a to aj v reakcii na: pretrhnutie Kachovskej vodnej nádrže na Ukrajine, cyklóny, ktoré postihli Vanuatu, Bangladéš, Filipíny, ale aj záplavy v Líbyi, na Haiti a v Peru.
- 14-krát bol spustený nástroj ALERT v rámci okamžitej reakcie na záplavy, ktoré postihli Pakistan, Somálsko a Keňu, ako aj v rámci reakcie na následky tropických cyklón na Madagaskare, v Mozambiku, Malawi, Mjanmarsku/Barme a Mexiku a zemetrasení v Turecku, Sýrii, Afganistane, Maroku, Nepále a Etiópii.
- 8-krát bol aktivovaný nástroj na boj proti epidémiám v rámci podpory reakcie na opičie kiahne v KDR, záškrt v Nigérii, choleru v Malawi, Etiópii, Zimbabwe, Sudáne a Južnom Sudáne a na požiare, ktoré zasiahli zdravotnícke zariadenia v Bangladéši.
- Komisia doplnila zdroje 65 operácií pohotovostného fondu na zmiernenie následkov katastrof (DREF), ktoré realizovala Medzinárodná federácia spoločností Červeného kríža a Červeného polmesiaca (MFS ČK/ČP) v 50 krajinách, a to aj v súvislosti s cholerou v Afrike a so záplavami a zemetraseniami v severnej Afrike, juhovýchodnej Ázii a Tichomorí.

[19] Tematický politický dokument GR ECHO: *Humanitarian logistics policy* (Politika logistiky humanitárnej pomoci).
[20] Závery Rady o riešení medzery vo financovaní humanitárnej pomoci, 22. mája 2023.
[21] *Evaluation of Humanitarian Logistics in the European Commission's Civil Protection and Humanitarian Aid operations, 2018-2022* (Hodnotenie logistiky humanitárnej pomoci v rámci operácií Európskej komisie v oblasti civilnej ochrany a humanitárnej pomoci, 2018 – 2022).
[22] GR ECHO: Európska kapacita humanitárnej reakcie (EHRC) Prehľad.
[23] Afganistan, Burkina Faso, Konžská demokratická republika, Egypt/Palestína, Keňa, Madagaskar, Mali, Arménsko, Nepál, Niger, Somálsko, Sudán, Čad, Sýria, Ukrajina.

Okrem toho GR ECHO v roku 2023 zabezpečovalo uplatňovanie a rozvoj politík a poskytovalo partnerom odporúčania s cieľom zabezpečiť kvalitu, súdržnosť a zodpovednosť operácií humanitárnej pomoci financovaných z prostriedkov EÚ.

Uprostred situácie poznačenej eskalujúcimi konfliktmi, vysokými cenami potravín v dôsledku útočnej vojny Ruska voči Ukrajine, hospodárskymi otrasmi a poveternostnými udalosťami Komisia vyčlenila približne 670 miliónov EUR [24] na **potravinovú pomoc, výživu a predchádzanie hladomoru**, pričom celkový záväzok na roky 2021 – 2024 je 8,3 miliardy EUR na podporu reakcie Tímu Európa na riešenie globálnej potravinovej krízy.

Projektom zameraným na zdravie bolo poskytnutých 334 miliónov EUR na podporu globálnych systémov zdravotnej starostlivosti a poskytovanie život zachraňujúcej zdravotnej starostlivosti s osobitným zameraním na prevenciu epidémií, pripravenosť a reakciu, duševné zdravie a psychologickú podporu a sexuálne a reprodukčné zdravie.

GR ECHO sa naďalej zameriavalo na politiky v oblasti **vody, sanitácie a hygieny (WASH)** v úsilí zlepšiť prístup k bezpečnej pitnej vode a primeraným službám v oblasti sanitácie a hygieny pre ľudí postihnutých humanitárnymi krízami.

V roku 2023 sa pokračovalo v systematickom presadzovaní **medzinárodného humanitárneho práva (MHP)** prostredníctvom verejných vyhlásení a intervencií na mnohostranných fórach a podujatiach na vysokej úrovni so zameraním na témy, ako je humanitárna diplomacia, ochrana humanitárnych pracovníkov, vojenské operácie v mestách a zlepšenie dodržiavania MHP s cieľom zabezpečiť priestor humanitárnej pomoci. GR ECHO naďalej podporovalo dialóg medzi poskytovateľmi pomoci, regulačnými orgánmi, miestnymi orgánmi, subjektmi humanitárnej pomoci a súkromným sektorom s cieľom zabezpečiť poskytovanie humanitárnej pomoci všetkým, ktorí ju potrebujú. Okrem toho sa GR ECHO orientovalo na posilnenie monitorovania porušovania MHP, okrem iného prostredníctvom posilnenia noriem v oblasti zberu údajov a monitorovania alebo silnejšieho presadzovania založeného na dôkazoch. GR ECHO takisto spustilo prvý projekt na poskytovanie okamžitej, konkrétnej a hmatateľnej právnej, zdravotníckej a materiálnej pomoci humanitárnym pracovníkom, ktorí sa stali obeťou útokov.

GR ECHO pokračovalo v podpore **súladu reštriktívnych opatrení EÚ s MHP,** podporovalo dôsledné začlenenie humanitárnych výnimiek, najmä humanitárnych oslobodení v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 2664(2022) do sankčných režimov EÚ. V roku 2023 bolo zavedené humanitárne oslobodenie v približne 30 sankčných režimoch EÚ vrátane Jemenu, Mjanmarska/Barmy, Nigeru, Nikaraguy, Sudánu, Sýrie a Venezuely.

Komisia vyčlenila 15 % svojho finančného krytia na činnosti v oblasti **ochrany**, keďže vzhľadom na pokračujúce porušovanie MHP, rozsiahle riziká a prípady násilia bolo kľúčovým záujmom a prioritou aj naďalej **zameranie na najzraniteľnejšie osoby**. Hľadiská pohlavia a veku, ako aj začlenenia osôb so zdravotným postihnutím[25] sa uplatňovali vo všetkých sektoroch intervencie a systematicky sa riešili všetky druhy násilia páchaného na deťoch. Zvýšila sa pozornosť venovaná sexuálnemu násiliu súvisiacemu s konfliktom v reakcii na vývoj pozorovaný vo viacerých nedávnych a prebiehajúcich krízach. Komisia zintenzívnila svoju činnosť vyzývajúcu na posilnenie ochrany detí vrátane presadzovania a takisto uviedla špecifické potreby detí spojené s ozbrojenými konfliktmi. Komisia sa aktívne zapájala do činnosti siete Global Protection Cluster a zostala aktívnym členom Výzvy k akcii na ochranu pred rodovo motivovaným násilím v núdzových situáciách.

[24] Ide o vyššiu sumu ako priemerné financovanie 530 miliónov EUR/rok v období 2019 – 2021.

[25] V súlade s usmernením *The Inclusion of Persons with Disabilities in EU-funded Humanitarian Aid Operation* (Začleňovanie osôb so zdravotným postihnutím do operácie humanitárnej pomoci financovanej EÚ).

Komisia naďalej kládla dôraz na **vzdelávanie v núdzových situáciách**, pričom plnila svoj záväzok investovať do vzdelávania na ambicióznej úrovni 10 % pôvodného ročného rozpočtu EÚ na humanitárnu pomoc. Na podporu prístupu k bezpečnému a kvalitnému vzdelávaniu detí a mladých dospievajúcich postihnutých krízou bolo preto poskytnutých 162 miliónov EUR.

V záujme znižovania uhlíkovej stopy a environmentálnych škôd spôsobených humanitárnou pomocou sa v roku 2023 zaviedli povinné **minimálne environmentálne požiadavky a odporúčania** pre všetky operácie pomoci financované z prostriedkov EÚ [(26)]. V roku 2023 boli zverejnené aj nové dobrovoľné environmentálne ukazovatele, ktoré majú partnerom pomôcť zohľadniť minimálne environmentálne požiadavky vo svojich projektoch. EÚ sa zároveň stala prvým finančným podporovateľom sekretariátu Charty o klíme a životnom prostredí pre humanitárne organizácie (200 000 EUR).

Komisia aj v roku 2023 pokračovala v posilňovaní podpory pripravenosti na katastrofy [(27)], ktorá presadzuje **pripravenosť na viacnásobné riziká a anticipačné opatrenia**. Okrem toho Komisia v nadväznosti na vyhlásenie samitu EÚ – Latinská Amerika a Karibik z roku 2023, v ktorom sa uznáva význam medzinárodnej spolupráce v oblasti pripravenosti na katastrofy a riadenia rizika katastrof, pracuje na príprave memoranda o porozumení na podporu činností medzinárodnej spolupráce medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom v oblasti pripravenosti na katastrofy a ich prevencie, ako aj na podporu výmeny informácií a možností odbornej prípravy. V roku 2023 bolo na cielené činnosti týkajúce sa pripravenosti vyčlenených viac než 78 miliónov EUR. Prvky pripravenosti na katastrofy zahŕňalo 32,3 % humanitárnych operácií financovaných z prostriedkov EÚ [(28)].

GR ECHO v roku 2023 takisto vypracovalo kombináciu **komunikačných činností**, ktorých cieľom je zachovať vysokú úroveň verejnej podpory a politickej podpory humanitárnej pomoci EÚ v duchu solidarity EÚ. Napríklad GR ECHO zverejnilo sériu centrálnych a miestnych tlačových správ (v spolupráci s partnermi humanitárnej pomoci) a pokračovalo v sérii návštev v teréne s európskymi novinármi. GR ECHO viedlo v roku 2023 kampaň **humanitárnej pomoci *Education, no matter what*** (Vzdelávanie bez ohľadu na okolnosti) zameranú na presadzovanie práva na kvalitné vzdelanie pre každého, a to aj v núdzových situáciách, ktorá oslovila viac než 29 miliónov ľudí v 14 členských štátoch. Pokiaľ ide o **digitálne médiá**, došlo k nárastu počtu sledovateľov kanálov sociálnych médií (+5,71 %) a k výraznému nárastu počtu zobrazení v sociálnych médiách (+26,4 %), zatiaľ čo webové sídlo GR ECHO dosiahlo hranicu dva milióny zobrazení stránok.

Prehľad všetkých externých posudkov, ktoré boli realizované v rámci konkrétnych operácií

Hodnotiace útvary Komisie sú zodpovedné za riadenie, koordináciu a monitorovanie funkcie hodnotenia a za podávanie správ o nej. Predkladajú včasné vysokokvalitné výsledky hodnotenia, aby zabezpečili dôkazy pre informované rozhodovanie a zodpovednosť. Hodnotenia môžu byť geografické, tematické alebo zamerané na konkrétne partnerstvo. V prílohe III sa uvádza zoznam hodnotení vykonaných v roku 2023 a prebiehajúcich hodnotení.

[(26)] guidance_on_the_operationalisation_of_the_mers_for_eu-funded_humanitarian_aid_operations.pdf (europa.eu).
[(27)] Vykonávanie prístupu prijatého v roku 2021 [*GR ECHO Guidance Note on Disaster Preparedness* (Usmernenie GR ECHO o pripravenosti na katastrofy)].
[(28)] Tento údaj vychádza z revidovanej metodiky, ktorá sa opiera výlučne o správy humanitárnych partnerov EÚ a nemusí zahŕňať úsilie o začlenenie hľadiska pripravenosti do ostatných oblastí operácií.

SÚVISIACE ODKAZY

- Všeobecné informácie o GR ECHO:
  http://ec.europa.eu/echo/sk
- Finančné informácie o činnosti Európskej komisie v oblasti humanitárnej pomoci v roku 2023:
  Rozhodnutia o financovaní (plány vykonávania humanitárnej pomoci) v roku 2023 – Európska komisia (europa.eu)
- Operačné informácie z predchádzajúcich rokov:
  Civilná ochrana a operácie humanitárnej pomoci EÚ | Európska komisia (europa.eu)
- Výročná správa o činnosti za rok 2023:
  Výročná správa GR ECHO o činnosti za rok 2023 (europa.eu)
- Výročná správa o riadení a výkonnosti v roku 2023:
  Výročná správa o riadení a výkonnosti v roku 2023 – Európska komisia (europa.eu)
- Hodnotiace správy GR ECHO:
  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_sk
- Údaje o financovaní humanitárnej pomoci Európskou komisiou a členskými štátmi:
  Domovská stránka – Európska komisia (europa.eu)